

їхнього навчання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: проблеми методики навчання хімії в закладах вищої освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

ВОКНАН Іулія Володимирівна – PhD of Chemical Sciences, Docent Head of Department of natural sciences and methods of their training, Centralukrainian State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: methodology and history of teaching chemistry in institutions of higher

education; analytical chemistry of small concentrations; sample preparation in instrumental analysis methods.

FOROSTOVSKA Tetiana Oleksandrivna – PhD of Pedagogical Sciences, lecturer at the Department of natural sciences and methods of their training, Centralukrainian State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: The Theory and Methodology for Teaching chemistry in institutions of higher education.

Стаття надійшла до редакції 27.04.2021 р.

УДК 378.147

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-194-78-84

ВОЛІКОВА Марина Миколаївна –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальних та соціально-економічних дисциплін навчально-наукового технологічного інституту Державного університету економіки і технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3182-7639>

e-mail: a.volikov@ukr.net

БРАТАНИЧ Ольга Григорівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальних та соціально-економічних дисциплін навчально-наукового технологічного інституту Державного університету економіки і технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0141-9850>

e-mail: bratanych.o@gmail.com

ТРАДИЦІЙНЕ ТА ІННОВАЦІЙНЕ НАВЧАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Інтегрування України до Європейської спільноти вимагає усвідомлення концептуальних засад і принципів сучасної професійної підготовки студентів.

У наш час вища освіта динамічно розвивається завдяки сучасним інноваційним технологіям тим самим продукуючи нові виклики як перед педагогами України так і Європи. Установлено, що в XXI столітті нові інноваційні технології не тільки є головною рушійною силою прогресу, вони виступають потужним засобом якісного засвоєння наукових знань, підвищують рівень їх узагальненості та формують оригінальну філософсько-освітню парадигму. В свою чергу посилення конкуренції на ринку надання освітніх послуг, кадрові вимоги щодо забезпечення провадження освітньої діяльності ставить нові виклики перед викладачами вищої школи. На сьогоднішні закладам вищої освіти необхідні не просто кваліфіковані викладачі, потрібні викладачі – технологи, викладачі – майстри, викладачі – новатори.

Відтак, зростають вимоги й до студентів,

вони повинні не тільки володіти *фаховими компетенціями*, бути здатними до самореалізації, а й самостійно продукувати засоби досягнення поставлених професійних цілей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До нормативно-правових документів України, які визначають пріоритетні напрями освітньої діяльності в сфері інноваційних технологій відносять: Закони України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014р.); «Про інноваційну діяльність» (2012 р.); «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2016 р.), «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» (2019 р.); Укази Президента України «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» (2010 р.), «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (2013 р.) та ін. На базі європейського законодавства в Україні реалізуються та впроваджуються загальнодержавні та галузеві програми, які спрямовані на вивчення, апробацію та *впровадження інноваційних освітніх технологій*, а саме: «Положення про

порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності в Україні» (2017 р.) та ін. Відповідно до *перелічених вище законодавчих ініціатив*, державою визначена необхідність збільшення чисельності конкурентоспроможних фахівців для високотехнологічного та інноваційного розвитку суспільства та забезпечення потреб ринку праці у кваліфікованих працівниках.

У реаліях сучасної українській вищої школи співіснують дві системи навчання – традиційна та інноваційна, кожна з яких має свої переваги та недоліки.

Звернення до тесту нормативних документів переконує в розумінні світовою та вітчизняною спільнотою необхідності модернізації системи вищої освіти України, яка передбачає осучаснення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу; впровадження освітніх інновацій та інформаційних технологій. У зв'язку з цим актуалізуються й наукові пошуки, що мають на меті теоретичне обґрунтування та апробацію нових підходів, моделей, технологій реалізації інновацій, спрямованих на підвищення їх системності та результативності.

Тому, задля ефективного розв'язання сучасних проблем пов'язаних із впровадженням та використанням інноваційного навчання у вищих навчальних закладах України актуальним є здійснення порівняльного аналізу традиційної та інноваційної системи навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання означеної проблеми показав, що: теоретичні аспекти інноваційних освітніх процесів досліджено у роботах (І. М. Дичківської, О. А. Дубасенюк, М. І. Романенко, П. Ю. Сауха та ін.); порівняльний аналіз теорії та практики інноваційних процесів у вищих навчальних закладах України здійснено О. А. Марущенко, О. В. Поповою; систематизацію і класифікацію інноваційного досвіду загальноосвітніх навчальних закладів висвітлено в наукових розвідках Н. Г. Баліцької, В. Ф. Паламарчук, Л. М. Прокопів та ін.; питання освітнього менеджменту на засадах стратегічного, інформаційного, проектного, організаційного, персоналізованого, регіонального підходів актуалізовано Л. М. Ващенко, Л. В. Вознюк, Л. М. Калініною, О. І. Мармаз.

Мета статті – здійснити порівняльний аналіз традиційної та інноваційної систем навчання; висвітлити особливості, зміст, переваги, недоліки й межі застосування інноваційних освітніх технологій у вищому навчальному закладі в оптиці сучасних

концепцій педагогічної теорії та практики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Євроінтеграційні процеси та соціально-економічні перетворення, що відбуваються в Україні зумовлюють не тільки удосконалення чинного законодавства у сфері інноваційної діяльності, а й вимагають відповідного оновлення освітньої політики, прагнення педагогів до використання педагогічних новинок, зокрема використання сучасних інноваційних технологій навчання. Нажаль, сьогодні використання традиційних та інноваційних технологій навчання проходить дещо не упорядковано. На шляху їх відбору, реалізації та впровадження в навчальному процесі вищих навчальних закладів існують певні перешкоди та суперечності між:

– інноваційними технологіями навчання та традиційною, регламентованою розкладом класно-урочною системою навчання;

– інноваційними технологіями, пов'язаними з діджиталізацією навчального процесу та недостатньою компетентністю та технічною оснащеністю значної частини викладачів та студентів щодо їх реалізації.

– нагальною потребою у практичному використанні різноманітних інноваційних технологій і недостатньою розробленістю методології застосування сучасних технологій в освіті України

Позитивний досвід застосування різноманітних освітніх технологій потребує подальшого вивчення, зокрема, важливим видається узагальнення основних підходів до розуміння таких понять як «традиційне» та «інноваційне» навчання.

Слід вказати, що терміни «традиційне» та «інноваційне» навчання, а також ідея їх альтернативності були запропоновані групою вчених у доповіді Римського клубу в 1978 році. Означена доповідь привернула увагу світової спільноти до факту невідповідності принципів та методів традиційного навчання студентів новим вимогам тогочасної вищої освіти.

Огляд сучасних наукових публікацій, присвячених традиційному та інноваційному навчання, свідчить про наявність великої кількості визначень цих понять, які певною мірою відрізняються одне від одного. Поняття «інновація» («*innovatio*»-лат.) в перекладі з латинської мови означає оновлення, зміну, введення нового.

Найбільш поширеним у сучасній науковій літературі є такі визначення поняття «інноваційне навчання». Вчена Т. В. Захарчук підкреслює, що в педагогічній інтерпретації інновація розглядається як нововведення, що поліпшує хід і результати навчально-

виховного процесу [8, с. 48]. Доктор педагогічних наук, професор А. С. Нісімчук вважає, що «Інноваційне навчання зорієнтоване на динамічні зміни в навколишньому світі, це навчальна та освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості» [12, с. 134]. Дослідниця в галузі порівняльної педагогіки І. М. Дичківська вказує, що «Інноваційні педагогічні технології є процесом, який передбачає цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчальний процес від визначення його мети до очікуваних результатів» [6, с. 31].

Вчений І. П. Підласий тлумачить *термін* «інновація» як нововведення та додає, що в найзагальнішому сенсі інновації не тільки покращують процес і результати навчально-виховного процесу, але можуть і погіршити систему. Окрім того, І. П. Підласий виділяє основні критерії інноваційності навчальних закладів:

– Навчально-виховний процес базується на принципі природної доцільності і підпорядкованих йому принципах класичної педагогіки.

– Педагогічна система еволюціонує в гуманістичному напрямку.

– Організація навчально-виховного процесу не веде до перевагування студентів та викладачів.

– Підвищені результати навчально-виховного процесу досягаються не за рахунок селекції студентів і викладачів, а за рахунок використання нерозкритих і незадіяних можливостей системи.

– Продуктивність навчально-виховного процесу не є прямим наслідком впровадження дорогих засобів і медіа систем [15, с. 210].

Дослідниця М. В. Артюшина чітко розмежує традиційне та інноваційне навчання. Традиційне навчання – зорієнтоване на збереження і відтворення культури, забезпечує стабільність у соціумі за рахунок переважно репродуктивної діяльності учня, формування виконавських здібностей, розвиток уваги і пам'яті. Натомість інноваційне навчання – стимулює новаторські зміни в культурі, соціальному середовищі; орієнтоване на формування готовності особистості до динамічних змін у соціумі за рахунок розвитку здібностей до творчості, різноманітних форм мислення, а також здатності до співробітництва з іншими людьми [1, с. 9–10].

Професор Л. Є. Петухова звертає увагу на те, що «Традиційні підходи до вивчення гуманітарних дисциплін сьогодні вже недостатньо узгоджуються з новою парадигмою й доктриною розвитку освіти України в XXI столітті, зокрема, в частині використання нових інформаційних технологій для підвищення ефективності процесу навчання, розвитку творчого мислення студентів, формування вмінь працювати в умовах інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища» [14, с. 6].

Звичайно, наведені визначення не повною мірою репрезентують всю багатогранність підходів до розуміння сутності поняття «традиційне» та «інноваційне» навчання проте дають змогу визначити сучасні домінуючі тенденції. Нині науковці одностайні в тому, що традиційне навчання – це навчання з чітко визначеними *форми та методами* організації навчального процесу, яке передбачає що весь навчальний процес побудований на принципах дидактики, сформульованих Я. А. Коменським.

На противагу традиційному навчанню інноваційне навчання у вищому навчальному закладі, на нашу думку, – це «ф'ючерсна» випереджувальна система навчання, яка адекватно корелюється з більш високим ступенем розвитку суспільства, що постійно еволюціонує, і має на меті випереджувальний розвиток особистості і підготовку фахівця, здатного ефективно функціонувати у такому суспільстві. Інноваційне навчання у вищій школі передбачає повну або часткову діджиталізацію навчального процесу.

Сучасні дослідники роблять спроби узагальнення наявних у педагогіці підходів щодо визначення понять «традиційне» та «інноваційне» навчання, але переважна більшість науковців вважає, що будь-яке навчання повинно відповідати суспільним потребам і бути спрямованим на особистісний розвиток людини, формування ціннісних орієнтирів та переконань відповідно до усталених суспільних та моральних норм. Здійснимо порівняльний аналіз традиційного та інноваційного навчання виокремлюючи переваги та недоліки у використанні (Таблиця 1) та (Таблиця 2).

Таблиця 1.

Переваги та недоліки традиційного навчання у вищих навчальних закладах України

<i>Традиційне навчання</i>	
<i>Переваги</i>	<i>Недоліки</i>
Науковість (помилкових знань бути не може,можуть	Характер відносин між викладачами та студентами типу

бути тільки неповні)	«суб'єкт-об'єкт».
Організаційна чіткість педагогічного процесу	Недостатня «автономія студента».
Постійний ідейно-емоційний вплив особистості викладача на студентів	Відсутність уваги до розвитку творчих здібностей особистості, надання їй можливості виявити їх.
Оптимальні витрати ресурсів при масовому навчанні	Пригнічення ініціативи, орієнтація на формування шаблонного мислення.
Усвідомлення завдань	Однаковий підхід до всіх студентів, пасивність значної частини студентів.
Впорядкована, логічно структурована подача навчального матеріалу	Викладач може приділяти більшу увагу одним студентам лише за рахунок інших
Орієнтація на розвиток пам'яті (запам'ятовування і відтворення)	Ініціатива студентів частіше придушується, ніж заохочується
Доступність	Керована викладачем інформація
Систематичний модульний та підсумковий контроль знань студентів.	Відсутність балансу між контролем і самоконтролем, епізодичний, «затриманий у часі» поточний контроль ходу засвоєння знань та його корекція.

формуванню знань, а й умінь та навичок вирішення проблемних ситуацій.	необхідну інформацію, тлумачити її, застосувати за конкретних умов.
Навчальна діяльність викладача є різноманітною, а навчання студентів носить яскраво виражений творчий характер	Проблемою може бути дисципліна під час проведення лекційних та практичних занять. Спілкування студентів під час занять не завжди є правильним та доцільним
Гнучкі індивідуалізовані форми контролю навчання студентів, самоконтролю та рефлексії	Викладачу потрібно постійно урізноманітнювати аудиторну та позааудиторну роботу зі студентами, яка б максимально враховувала рівень їх теоретичних знань та практичні вміння та навички
Студенти – суб'єкти навчання, навчання і викладання є студентоцентричним.	Інноваційне навчання можливе якщо викладач не тільки досконало володіє базовими знаннями, а й є активною, креативною особистістю здатною до пошуку нових форм та методів навчання, спонукає студентів до активної самостійної діяльності

Таблиця 2.

Переваги та недоліки інноваційного навчання у вищих навчальних закладах України

<i>Інноваційне навчання</i>	
<i>Переваги</i>	<i>Недоліки</i>
Активне засвоєння і накопичення знань, отриманих із різноманітних джерел.	Інноваційне навчання потребує значної кількості часу для підготовки студентів та викладачів
Навчання відбувається на прикладах і в умовах проблемних ситуацій, що сприяє не тільки	Студенти повинні мати технічні можливості та вміння знаходити

Як видно з (таблиці 1.) саме у традиційному навчанні увага студента акцентується на запам'ятовуванні та відтворенні інформації. Викладач відіграє роль суб'єкта, котрий визначає зміст, методи навчання та стиль взаємовідносин. Натомість студент виступає в ролі об'єкта навчання, дії якого жорстко регламентовані і не передбачають урахування цілей, змісту, вікових та індивідуальних особливостей молоді. Крім того, традиційне навчання не завжди дає можливість повністю реалізувати творчий потенціал студентів та виявити їх лідерські нахили та наукові уподобання. Варто зазначити, що організація вищої освіти в Україні передбачає одночасно використання

традиційних та інноваційних технологій навчання, з переважним домінуванням традиційних, що на сьогодні не відповідає інтересам і запитам студентів, відтак не забезпечує сучасних вимог до випускників ВНЗ.

Дані (таблиці 2) свідчать, що інноваційне навчання передбачає відмову від репродуктивного відтворення матеріалу підручника та використання принципово нових методів засвоєння інформації, які в свою чергу сприятимуть формуванню наукового світогляду студентів, розвитку творчих здібностей й креативності.

Theall, M. та Argeola, R. A, США слушно зауважують, що викладання в коледжі – це професія, побудована на основі іншої професії – мета-професія. Нині інноваційне навчання – це не простий виклад навчального матеріалу, це діяльність, яка передбачає володіння викладачем такими навичками та функціональними обов'язками: 1) експертного знання; 2) практичних навичок із галузі; 3) володіння методами дослідження, тобто виконання трьох відповідних ролей – експерта, практика та дослідника, від нього вимагаються вміння виконувати й інші функції, що не вміщуються у звичні рамки та належать до площини «мета-професійних» навичок. До них належать, зокрема, такі, як: 4) розробка програм із навчальних дисципліни або курсу; 5) викладання предмета/курсу; 6) оцінювання викладання; 7) управління курсом; 8) володіння методами та прийомами наукового дослідження з навчальною метою/цілями. Крім того, викладачеві вищого навчального закладу необхідні знання й навички з широкого кола галузей, як-от: 9) психометрія та статистика; 10) епістемологія; 11) теорія навчання й учіння; 12) розвиток особистості; 13) інформаційні технології; 14) написання програм; 15) графічний дизайн; 16) риторика та ведення презентацій перед широким загалом; 17) стилі спілкування й комунікації; 18) управління конфліктами; 19) розвиток груп; 20) управління ресурсами; 21) управління персоналом; 22) консультування та також уміння: розраховувати фінанси й бюджет; аналізувати та спрямовувати політику закладу.

Як бачимо, розлога характеристика кваліфікаційних вимог запропонована американськими вченими Michael Theall (Youngstown State University) та Raoul A. Argeola (University of Tennessee Health Science Center) свідчить, що сучасний викладач вищого навчального закладу повинен володіти ефективними засобами активізації пізнавальної діяльності студентів;

організаційними вміннями планувати й здійснювати педагогічний вплив; умінням встановлювати правильні взаємостосунки зі студентами, організовувати і спрямовувати їхню діяльність; умінням переконувати; володіти ґрунтовними знаннями не лише в галузі свого предмета, а й мати широку ерудицію тощо. Тому, набуття високого рівня професійної кваліфікації – це процес тривалий і складний. З огляду на це, неабияке значення має *не абсолютна* відмова від традиційних форм і методів навчання, тут і зараз, адже це не можливо, а знаходження оптимального балансу між традиційним та інноваційним навчанням, раціонального використання переваг кожного з них, виходячи з реалій кожного конкретного вузу: психологічної, знаннєвої, компетентнісної, матеріально-технічної, економічної, готовності менеджменту, професорсько-викладацького складу та студентів до впровадження інноваційного навчання.

Висновки та перспективи подальших розвідок напреду. Порівняльний аналіз традиційного та інноваційного навчання у вищих навчальних закладах України показав, що традиційне навчання не відповідає сучасним освітнім запитам. Нажаль, традиційна вища школа продовжує бути орієнтованою на соціум, цілеспрямовано формувати особистість, потрібну для держави, спеціаліста-професіонала, який відповідає соціальному замовленню.

Слід констатувати, що проблеми використання інноваційної моделі професійної підготовки до сих пір залишаються невирішеними та потребують подальшої наукової розробки, тому подальші дослідження вимагають з'ясування змісту та засобів ефективної реалізації освітньої концепції інноваційного розвитку освіти на кожному окремому рівні. Безумовно сучасна вища школа повинна враховувати процеси, що несуть у собі інноваційні зміни, які передбачають: впровадження аналітичних та інформаційно-комунікаційних засобів навчання, комп'ютерних технологій, залучення викладачів і студентів до науково-дослідної діяльності та ін. Зарубіжний досвід показує, що інноваційна освіта – це не лише створення і впровадження нововведень, а й такі зміни, які мають визначальний характер й супроводжуються кардинальними змінами в різних видах діяльності поведінки, стилі мислення та сприйманні та відтворенні інформації як *викладачами* так і безпосередньо *студентами*.

Отже, зважаючи на все вище викладене, впровадження інновацій у навчальний процес вищих навчальних закладів України

передбачає підвищення якості навчання студентів та/або зниження витрат на досягнення звичних результатів освіти.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Артюшина М. В. Інноваційно-зорієнтований підхід до професійного навчання майбутніх кваліфікованих робітників. *Професійна освіта: проблеми і перспективи: зб. наук. праць.* 2014. № 6. С. 9–14.
2. Баліцька Н. Г. Використання інтерактивних технологій навчання в професійній підготовці майбутніх учителів : монографія. Київ: Наук. світ, 2003. 138 с.
3. Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону : монографія. Київ: Видавниче об'єднання «Тираж», 2005, 380 с.
4. Вознюк О. В. Педагогічна синергетика : генеза, теорія і практика : монографія.- Житомир: вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2012, 811 с.
5. Дерев'яна Л. Й Роль креативних освітніх методик у процесі творчої самореалізації особистості. *Загальна педагогіка. Наукові записки. Серія: Педагогіка.* 2009. № 2. С. 12–14.
6. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
7. Дубасенюк О. А. Інновації в сучасній освіті. *Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць.* Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12–28.
8. Захарчук Т. В. Інноваційні технології навчання в сучасній школі. *Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації : Український науковий журнал.* 2011. Т.3. С. 48.
9. Калініна Л. М. Інформаційне управління загальноосвітнім навчальним закладом: системи, процеси, технології : монографія. Київ: Педагогічна думка, 2008. 472 с.
10. Мармаза О. І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом. Харків: Видав. гр. «Основа» 2004. 240 с.
11. Марущенко О. А. Становлення інноваційної освіти в Україні : автореф. дис. ... канд. соціолог. наук : 22.00.04. Харк. нац. ун-т ім. В.Н.Каразіна. Харків, 2004. 18 с.
12. Нісімчук А. С. Сучасні педагогічні технології : навч. посібник. Київ: Видавничий центр «Просвіта», 2000. 316 с.
13. Паламарчук В. Ф. Першооснови педагогічної інноватики. Київ: Знання України, 2005. 420 с.
14. Петухова Л. Є. Аналіз традиційних та інноваційних педагогічних систем у професійній підготовці вчителя початкової школи. *Проблеми сучасної педагогічної освіти.* 2008. № 18. С. 3–10.

REFERENCES

1. Artyushyna, M. V. (2014). *Innovatsiyno-zoriyentovanyu pidkhd do profesiyoho navchannya maybutnikh kvalifikovanykh robotnykiv.* [Innovation-oriented approach to vocational training of future skilled workers].
2. Balits'ka, N. H. (2003). *Vykorystannya interaktyvnykh tekhnolohiy navchannya v profesiyinyy pidhotovtsi maybutnikh uchyteliv.* [Using interactive learning technologies in future teachers' training].

Kyiv.

3. Vashchenko, L. M. (2005). *Upravlinnya innovatsiynymy protsesamy v zahalnyi seredniy osviti rehionu.* [Management of innovation processes in general secondary education in the region]. Kyiv.
4. Voznyuk, O. V. (2012). *Pedahohichna synerhetyka : heneza, teoriya i praktyka.* [Pedagogical synergetics: genesis, theory and practice]. Zhytomyr.
5. Derev'yana, L. Y. (2009). *Rol' kreatyvnykh osvitynikh metodyk u protsesi tvorchoyi samorealizatsiyi osobystosti.* [The role of creative educational methods in the process of creative self-realization of the individual].
6. Dychkivs'ka, I. M. (2004). *Innovatsiyni pedahohichni tekhnolohiyi.* [Innovative pedagogical technologies]. Kyiv.
7. Dubasenyuk, O. A. (2014). *Innovatsiyi v suchasniy osviti.* [Innovations in modern education]. Zhytomyr.
8. Zakharchuk, T. V. (2011). *Innovatsiyni tekhnolohiyi navchannya v suchasniy shkoli.* [Innovative learning technologies in modern schools].
9. Kalinina, L. M. (2008). *Informatsiynе upravlinnya zahal'noosvitnim navchal'nym zakladom: systemy, protsesy, tekhnolohiyi.* [Information management of comprehensive educational institution: systems, processes, technologies]. Kyiv.
10. Marmaza, O. I. (2004). *Innovatsiyni pidkhd do upravlinnya navchal'nym zakladom.* [Innovative approaches to school management]. Kharkiv.
11. Marushchenko, O. A. (2004). *Stanovlennya innovatsiynoyi osvity v Ukraini.* [Formation of innovative education in Ukraine]. Kharkiv.
12. Nisimchuk, A. S. (2000). *Suchasni pedahohichni tekhnolohiyi.* [Modern pedagogical technologies]. Kyiv.
13. Palamarchuk, V. F. (2005). *Pershoosnovy pedahohichnoyi innovatyky.* [Fundamentals of pedagogical innovation]. Kyiv.
14. Petukhova, L. YE. (2008). *Analiz tradytsiynykh ta innovatsiynykh pedahohichnykh system u profesiyinyy pidhotovtsi vchytelya pochatkovoyi shkoly.* [Analysis of traditional and innovative pedagogical systems in primary school teachers training]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ВОЛКОВА Марина Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальних та соціально-економічних дисциплін навчально-наукового технологічного інституту Державного університету економіки і технологій.

Наукові інтереси: технологія та методика викладання дисциплін гуманітарного циклу у ВНЗ.

БРАТАНИЧ Ольга Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальних та соціально-економічних дисциплін навчально-наукового технологічного інституту Державного університету економіки і технологій.

Наукові інтереси: теорія навчання; компетентісний підхід до викладання англійської мови для спеціальних цілей у технічному ВНЗ.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

VOLIKOVA Maryna Mykolaivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor for the Department of General and Socio-Economic Disciplines, Educational and Scientific Technological Institute of State University of Economics and Technologies.

Circle of scientific interests: technology and methodology of teaching humanities in higher education institutions.

BRATANYCH Olha Hryhorivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor for the Department of General and

Socio-Economic Disciplines, Educational and Scientific Technological Institute of State University of Economics and Technologies.

Circle of scientific interests: learning theory; competency based approach to teaching English for specific purposes (ESP) in a technical university.

Стаття надійшла до редакції 18.03.2021 р.

UDC 378.147

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-194-84-88

GALETSKYI Sergii Mykolaiovych –

PhD in Pedagogy, Assistant Professor Department of Business Communication

The National University of Ostroh Academy

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6532-3108>

e-mail: sergii.galetskyi@oa.edu.ua

E-LEARNING AS A LEADING COMPONENT OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS

Statement and substantiation of the relevance of the problem. The last two decades have been marked by a significant increase in the emphasis on teaching on the basis of information and computer technology. A withdrawal from traditional training was based on the rapid development of the Internet. It has provided users with online communication, as well as sharing, storing and disclosing large amounts of data. The use of information and communication technologies in education makes it possible to increase its efficiency and accessibility. Many universities are actively developing a range of technologies, including mixed learning, with the aim of implementing E-learning at the university.

In all historical epochs, education played an important role in a society. Question of philosophical understanding of goals, values, place and role of education in the areas of public life have always been relevant. They have not lost their relevance in our time, vice versa – have acquired a qualitatively new meaning. In the conditions of dynamic and ambitious socio-economic transformation of Ukrainian society education becomes the object of new growing requirements of the individual, society and state. These requirements are a major factor of the driving force behind the development of the education system.

The dominant trend of the modern world, and particularly Ukrainian society, is increasing its widespread computerization and information and communication technologies. A high level of modern technology and electronics, the increasing amount of information are necessary for solving everyday professional tasks for every member of society.

One of the greatest achievements of modern information and computer technology and telecommunications is the opportunity to train without the physical presence of teacher: lesson can be shifted in time (not in accordance with the schedule, but at any other time) and in location (can be not in the classroom but in any other place). These two points can lead to radical changes in education, primarily promote the emergence of new forms of learning.

As Internet use increases within the realm of business communication, marketing, and sales, so does its emphasis in online teaching and learning. As technology impels business and society to be more international, more flexible, and more carefully targeted to specific needs, education must follow. Creating a flexible learning process and an environment that incorporates online technologies can attract more students and improve their access to learning opportunities while enhancing their understanding and retention of new information about both the process and the content of education. Such a learning environment can best target specific and rapidly changing educational needs [2, p. 11].

Analysis of recent research and publications. The basics of using E-learning as a leading component of information and communication technologies in the educational process are currently being developed quite actively in the domestic pedagogical science. Thus, the team of authors (H. Shvachych, V. Tolstoy, L. Petrechuk, YU. Ivashchenko, O. Hulyayeva, O. Sobolenko) analyzes in detail the concepts, advantages and disadvantages of modern ICT and the possibility of their use in the educational process; other scientists have studied